

Ahmed Yesevi

UNESCO 2016 Hoca Ahmed Yesevi Yılı Anısına

Yazan: S. Somuncuođlu
Resimler ve Kitap Tasarımı: Ali aęan Uzman
Danıřman: Prof.Dr. Necdet Tosun
Yayın Koordinatörü: Halil Ulusoy
Yayına Hazırlayan: Mehlika Gider
Redaksiyon: Elif Turanlıođlu Bultan
Basım Yeri ve Tarihi: Ankara, 2016
ISSN: 978-9944-237-36-9

Ahmet Yesevi Üniversitesi
Mütevelli Heyet Başkanlığı

Taşkent Caddesi, Şehit H. Temel Kuşuoğlu Sokak, No: 30
06490 Bahçelievler, Çankaya/Ankara
Telefon: +90312 216 06 00
Belgegeçer: 0312 216 06 09
www.ayu.edu.tr/yayinlar@yesevi.edu.tr
Yayın No: 30

Sevgili Çocuklar,

1093 yılında Sayram'da doğdum. Sayram, Kazakistan'da, bugün Türkistan diye adlandırılan Yesi'ye yakın bir kenttir. Aslında Yesi benim ikinci toprağım sayılır. Babamın ve annemin vefatı üzerine ablam beni çok küçük yaşlarda eğitim almam için Yesi'ye getirdi. İşte orada Arslan Baba adı ile bilinen bir âlim, Peygamber Efendimizin verdiği görevi yerine getirerek bana cennet hurmasını verdi. Merak ettiniz değil mi? "Nedir bu cennet hurması?" Muhtemelen Arslan Baba'nın rüyada gördüğü bir hurma hâdisesi, sözlü rivayetlerde değişti ve bu hikâye meydana geldi:

“Hz. Peygamber’in bizzat katıldığı savaşlardan birinde, çevresindeki inananlar aç olarak Peygamber’in huzuruna geldiler ve biraz yiyecek istediler. Hz. Peygamber’in duası üzerine dört büyük melekten biri olan Hz. Cebrail, cennetten bir tabak hurma getirdi. Fakat o hurmalardan bir tanesi yere düştü. Cebrail dedi ki: ‘Bu hurma sizin ümetinizden Ahmed Yesevî adlı birinin kısmetidir.’ Hz. Peygamber, hurmayı Arslan Baba’nın ağızına attı ve çok sonraları yaşayacak olan Ahmed Yesevî’nin terbiyesi ile meşgul olmasını söyledi.”

Yaklaşık dört yüz yıl yaşayan Arslan Baba sonunda beni buldu ve görevini tamamladı. Aslında Arslan Baba, benim manevi babam sayılır. Eğitimin temelini ondan aldığım terbiye ve dersler oluşturdu. Onun vefatı üzerine yarım kalan eğitim aşkıma Buhara Kenti'nde devam ettim. Sonra Semerkant Kenti'nde de dönemin önemli âlimlerinden dersler aldım. Çünkü Buhara ve Semerkant hem âlimleri hem de sufileriyle Orta Asya'nın en önemli kültür merkezleriydi.

En büyük şansım, Şeyh Yusuf Hemedani'nin müridi olarak onun sevgisini kazanmam oldu. Şeyh öldükten bir müddet sonra onun yerine geçmek onuruna eriştim. Ancak kendi doğduğum topraklarda yapılması gereken çok iş vardı. Bunu düşünerek Yesi Kenti'ne döndüm.

Yesi'de dergâh kurup insanları dinî ve ahlakî yönden eğitmek amacı ile çalıştım. Tasavvufi düşüncelerimi Türkçe sade şiirler ile anlattım. Çünkü bence, İslam'ın esasını oluşturan insan sevgisi ve samimiyeti ancak halkın anladığı dilden anlatılırsa amacına ulaşabilirdi. Şiirlerim anneden çocuğa, öğretmenlerden öğrencilere, dedelerden torunlara anlatılarak hem yayıldı hem de yüzyıllar boyunca unutulmadı. Seneler sonra, hikmet adı verilen bu şiirler toplanarak *Divân-ı Hikmet* adı altında kitaplaştırıldı.

Hikmetleri bir sıraya koyup incelerseniz, olayları ve şahısları tıpkı çağdaş romanlarda olduğu gibi düzenlediğimi görebilirsiniz. Benim amacım halkı eğitmek olduğu için geniş bir bakış açısıyla kişileri örnekledim. Büyük peygamberler, melekler, tanınmış büyük şahsiyetler bu

yelpazeye yerleşti. İyinin yanına kötüyü, yanlışın yanına doğruyu koyarak insanların karşılaştırma yapmalarını sağlamaya çalıştım.

Bu anlamda *Dîvân-ı Hikmet*; dinî bilgiler veren, iyiyi ve doğruyu öğütleyen, önemli şahsiyetleri örnek gösteren ve şiir biçiminde yazılmış önemli bir edebiyat eseri olarak görüldü. Yusuf Has Hacıp'in yazdığı Kutadgu Bilig'den sonra Türk İslam Edebiyatının bilinen en eski örneklerinden ve "Tasavvufi Türk Edebiyatının bilinen ilk örneği" olduğu doğrudur.

İnsan yaşamında vaktin doğru kullanılması başlarının esasıdır. Hedeflerinize ulaşmak için gününüzü iyi değerlendirmelisiniz. Ben her günümü üç bölüm olarak yaşadım. İlk bölümü, Allah'a yakın olabilmek için ibadetle geçirdim. İkinci bölümünde öğrencilerime ve inananlara bildiklerimi aktarmak ile meşgul oldum. Bilgiyi paylaşmak en önemli erdemlerden biridir. Üçüncü bölümde ise hayatı alın teri ile kazanmanın, helal lokma yemenin önemine inandığım için zamanımı ahşap kaşıklar, kepeçler oyarak ve onları satarak değerlendirdim.

Dürüslüęün, insan sevgisinin ve samimiyetinin yansıması olarak düşündüğüm bir anımı paylaşmak istiyorum. Sevgili çocuklar alın teri ve helal lokma için oyduğum kaşık ve kepeçleri, sahibi olduğum bir öküzün sırtına koyduğum heybelere yerleştirir,

Yesi'nin işlek caddelerine bırakırdım. Akşama kadar öküzüm tek başına sokaklarda dolaşır, ihtiyacı olanlara kaşık ve kepçe ulaştırırdı.

Yesililer aldıkları kepçe ya da kaşığın parasını heybenin ceplerine koyardı. Yesililerin bana aktardığına göre eğer bir kimse parasını ödemez ise benim sevgili öküzüm onun peşini bırakmaz, hep arkasından gidermiş. Ta ki kaşığın ya da kepçenin parası heybeye konuncaya kadar. Bu arada insanlar da o kişiye tuhaf bir şekilde "Nasil vermezsin parayı" dercesine bakıyorlarmış.

Dedim ya söylemek istediklerimi hep halkın anladığı dilden söyledim. Yani hep Türkçe konuştum, Türkçe söyledim. Benim yaşadığım dönemde Türkler göçebe bir halk idi.

Türkistan Türklerinin İslam'ı kitleler halinde kabul etmeye başladığı 10. yüzyıl, Türk dünyası için tarihi bir dönüm noktası oldu. Bu yüzyıldan itibaren Türkler İslamiyet anlayışını benimsediler. Ben bir yandan İslam hükümlerini, tasavvuf esaslarını, tarikat adap ve erkânını öğretmeye çalışırken, bir yandan da İslamiyeti Türklere sevdirmeyi, yaymayı ve yerleştirmeyi kendime amaç edindim. Bu eğitimlik görevimden ötürü hikmetlerim, sade bir dille yazılmış ve sanat endişesi taşımadan söylediğim şiirler olarak kabul edilmelidir. Bu nedenledir ki, anneler, babalar, öğretmenler, dedeler ve ninelere söylemeye çalıştıklarımı anlayıp, benimseyip kendilerinden sonraki kuşaklara aktarabildiler.

Öğrencilerimin sayısı yüzbinleri buldu. Onlara sosyal ve pozitif bilimler dersleri vererek fikirlerimi aktarmaya çalıştım. Öğrencilerimin en önemli özelliklerinden biri de gezgin olmalarıydı. Ruhun olgunlaşması için seyahat edilmesinden hareketle yaz kış demeden dolaşırlardı. "Marifeti olmayanın kerameti olmaz" ilkesi ile yetiştirdiğim dervişler; bir yandan benim hikmetimi taşıırken bir yandan da Anadolu ve Balkanlarda yüzlerce köy ve kasaba kurdular.

Bu topraklarda yüzyıllarca dilden dile aktarılan hikmetlerim Mevlana'ya, Hacı Bektaş-ı Veli'ye ve Yunus Emre'ye ulaştı. Onların da eserlerinde insan sevgisini ve hoşgörüyü konu etmelerini sağladı. Yunus Emre'nin "Bana seni gerek seni" nakaratlı şiiri, benim "Menge sen ok kerek sen" (Bana bizzat sen gereksin) şiirimın mana ve şekil yönünden tekrarı gibidir.

Ben öğrencilerimi "Kâfir bile olsa, hiç kimse-
nin kalbini kırma. Çünkü kalbi kırmak Allahü
Teâlâ'yı kırmaktır" inancı ile ve "Gönlü kırık za-
vallı garip birini görsen, yarasına merhem koy,
yoldaşı ve yardımcısı ol" ilkesi ile yetiştirdim.
İşte bu sebeptendir ki İsmail Ata adlı öğrencime
"Halkı, Hak Teâlâ'ya ulaştıran kaç tane yol
vardır?" diye sorulduğunda, "Varlıktaki bütün
zerreler sayısınca yol vardır. Ama bir Müslüma-
nı rahatlatmak ve ona faydalı olmaktan daha
yakın ve daha iyi bir yol yoktur" diye cevap
vermiştir.

Hakkımda çok rivayet edildi. Turnaya dönüşerek yolculuk ettiğim de bu rivayetlerden biridir. Turna saflığın, temizliğin, dürüstlüğün, vefanın, sadakatin, sabrın, sevginin ve onurun simgesidir. Sevgili çocuklar; bu sıfatları yüreğinizde yer edecek şekilde hak ediyorsanız o kanatlar yüreğinizin kanatlarıdır. Turnalar yüreğinizin hafifliğidir. İşte ne zaman kanatlanmış bir kuş görseniz kendinize sevgiyi, sabrı, dürüstlüğü ilke edinmeniz gerektiğini hatırlatın ve yüreğinizi kanatlandırın.

Kıymetli Çocuklar;

Ahmed Yesevî'nin hayatının öyküleştirilerek anlatıldığı bu kitap, siz kıymetli çocukların zevkle okuyup onu tanıyabileceği bir şekilde resimlenmiştir. Millî ve manevî duygularımızın mimarı olan Ahmed Yesevî'yi sizlere daha yakından tanıtmak için onun hayatından kısa kesitler paylaştık. Geleceğimiz olan sizlere, güzel ahlakın ve ilmin zirvesine çıkmış olan Ahmed Yesevî'yi hatırlatmak ve onu tanıtmak arzusuyla bu öykü kitabını hazırladık.

Dünyaya yön verecek liderleri yetiştirmeyi gaye eden Ahmed Yesevî, yetiştirdiği öğrencileri sayesinde Anadolu'nun İslamlaşmasına vesile olmuştur. Onun öğrencilerinin isimlerini, Anadolu'dan Balkanlara kadar birçok yerde duyarız. Çok küçük yaşlarda eğitim almak için yaşadığı topraklardan çok uzaklara giderek kendisini yetiştirmiş ve Türkler arasında İslâmı yaymıştır. Onun öğüt verici sözleri yüzyıllardır Türkler arasında kulaktan kulağa söylenerek, günümüze kadar ulaşmıştır. İnsanlara yardımda bulunmayı, iyiliği, sevgiyi ve hoşgörüyü öğütlemiştir. Türkçe söylediği Hikmetleriyle bizlere yol göstermiştir. Yarınlarımızı emanet edeceğimiz siz sevgili çocuklar, köklü geçmişimizi tanıyarak güçlü bir geleceğe emin adımlarla yürümeniz dileğiyle...

Prof. Dr. Musa YILDIZ
Ahmet Yesevi Üniversitesi
Mütevelli Heyet Başkanı

